

Banasiewicz, Ewa

Zespół zabytków z grobu kultury przeworskiej odkryty w Górze Grabowiec, woj. zamojskie

Archeologia Polski Środkowowschodniej 2, 277-279

1997

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

EWA BANASIEWICZ

ZESPÓŁ ZABYTEKÓW Z GROBU KULTURY PRZEWORSKIEJ ODKRYTY W GÓRZE GRABOWIEC, WOJ. ZAMOJSKIE

Dzięki uprzejmości pana Waldemara Greniuka nauczyciela historii z Grabowca otrzymałam do zadokumentowania i opublikowania zespół zabytków żelaznych odkrytych przed trzema laty w miejscowości Góra Grabowiec, gm. Grabowiec. Odkrycia dokonał Artur Gardias podczas kopania fundamentów pod chlewnię w północnej części zabudowy gospodarczej, na terenie posesji ojca. W bardzo wąskim wykopie na głębokości około 120 cm w czarnej gliniastej ziemi znajdowało się naczynie czarnej barwy, wydobyto je we fragmentach, które nie zachowały się. Obok naczynia znaleziono dwa grotory oraz umbo tarczy. Na przepalonych kościach nie zwrócono uwagi natomiast mogły w grobie wystąpić inne żelazne przedmioty, które uległy całkowitej korozji.

INWENTARZ GROBU

1. Umbo żelazne poważnie zniszczone, pozbawione większości brzegu, w znacznej części pokryte korozją, wewnątrz oraz na kołnierzu i pokrywie widoczna patyna ogniowa. Należy do egzemplarzy z cylindrycznym niskim kołnierzem, niską stożkową pokrywą i wąskim brzegiem. Pokrywa przechodzi w kolec, który jest ułamany (według relacji znalazcy był dłuższy i pogrubiony). Wysokość całkowita zabytku 113 mm, wysokość kołnierza 24 mm, wysokość kolca 42 mm, całkowita średnica 142 mm, średnica kołnierza 106 mm. Zachował się fragmentarycznie jeden nit o główce całkowicie skorodowanej (ryc. 1: c).

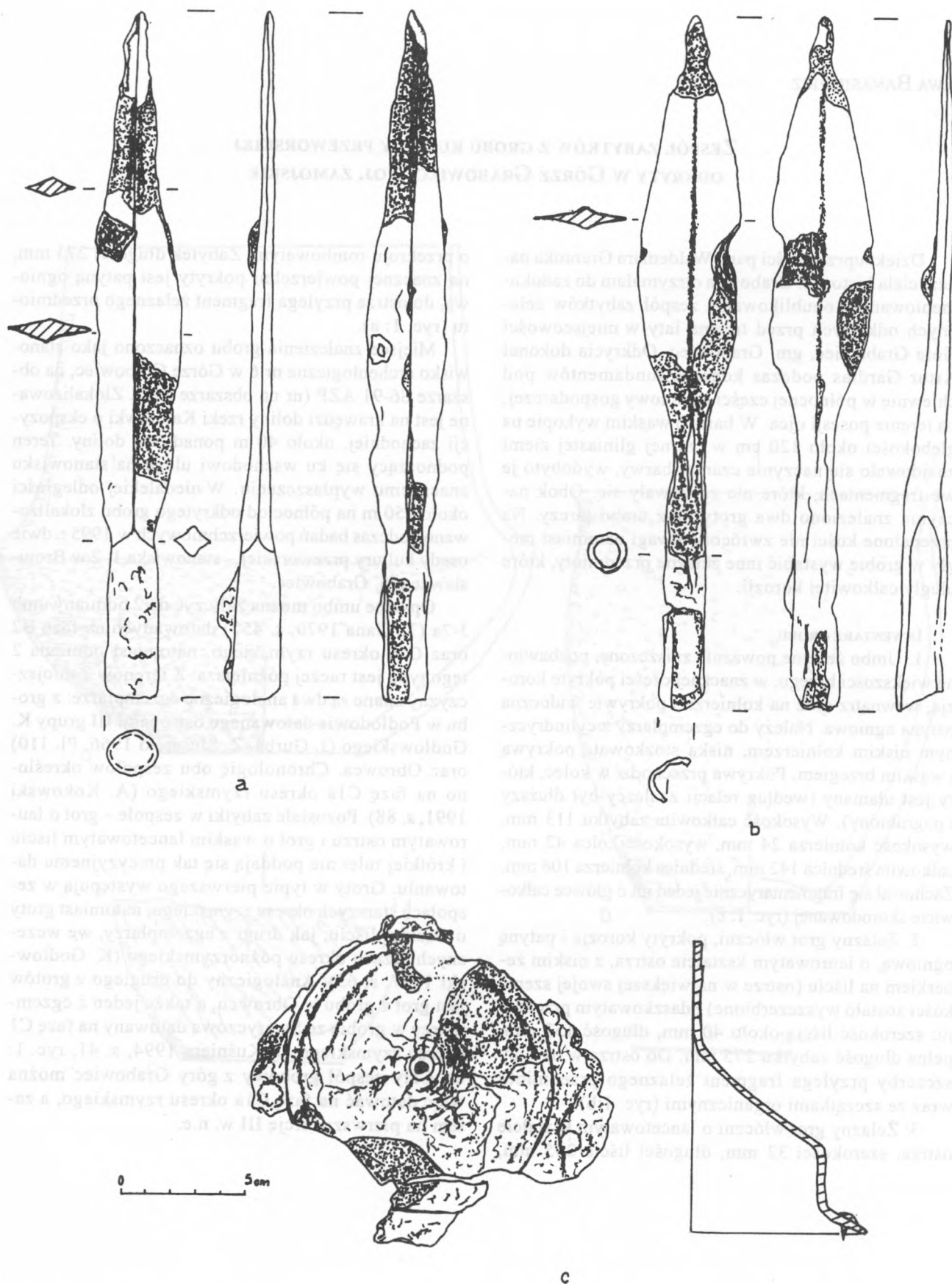
2. Żelazny grot włóczni, pokryty korozją i patyną ogniową, o laurowatym kształcie ostrza, z niskim żeberkiem na liściu (ostrze w największej swojej szerokości zostało wyszczerbione) i daszkowatym przekroju; szerokość liścia około 40 mm, długość 153 mm, pełna długość zabytku 275 mm. Do ostrza w okolicy szczytowej przylega fragment żelaznego przedmiotu wraz ze szczątkami organicznymi (ryc. 1: b).

3. Żelazny grot włóczni o lancetowatym kształcie ostrza, szerokości 32 mm, długości liścia 205 mm,

o przekroju romboidowym. Zbytek długości 273 mm, na znacznej powierzchni pokryty jest patyną ogniową, do ostrza przylega fragment żelaznego przedmiotu (ryc. 1: a).

Miejsce znalezienia grobu oznaczono jako stanowisko archeologiczne nr 6 w Górze Grabowiec, na obszarze 86-91 AZP (nr na obszarze 148). Zlokalizowane jest na krawędzi doliny rzeki Kalinówki o ekspozycji zachodniej, około 40 m ponad dno doliny. Teren podnoszący się ku wschodowi ulega na stanowisku znacznemu wypłaszczeniu. W niedalekiej odległości około 250 m na północ od odkrytego grobu zlokalizowano podczas badań powierzchniowych w 1995 r. dwie osady kultury przeworskiej – stanowiska 1, 2 w Bronisławce gm. Grabowiec.

Opisane umbo można zaliczyć do 2 odmiany umb J-7a (T. Liana 1970, s. 452) datowanych na fazę B2 oraz C1a okresu rzymskiego, natomiast odmiana 2 tego typu jest raczej późniejsza. Z terenów Zamojszczyzny znane są dwa analogiczne egzemplarze: z grobu w Podlodowie datowanego ostrogami III grupy K. Godłowskiego (J. Gurba, Z. Ślusarski 1966, Pl. 110) oraz Obrowca. Chronologię obu zespołów określono na fazę C1a okresu rzymskiego (A. Kokowski 1991, s. 88). Pozostałe zabytki w zespole – grot o laurowatym ostrzu i grot o wąskim lancetowatym liściu i krótkiej tulei nie poddają się tak precyzyjnemu datowaniu. Groty w typie pierwszego występują w zespołach starszych okresu rzymskiego, natomiast groty o wąskim liściu, jak drugi z egzemplarzy, we wczesnych fazach okresu późnorzymskiego (K. Godłowski 1977, s. 65). Analogiczny do drugiego z grotów jest grot z grobu w Obrowcu, a także jeden z egzemplarzy w grobie ze Swaryczowa datowany na fazę C1 okresu rzymskiego (J. Kuśnierz 1994, s. 41, ryc. 1: c). Cały zespół grobowy z góry Grabowiec można więc datować na fazę C1a okresu rzymskiego, a zatem na pierwszą tercję III w. n.e.

Ryc. 1. Góra Grabowiec gm. Grabowiec stan. 6. Wyposażenie grobu: a, b - groty włóczni, c - umbo.

LITERATURA

- Godłowski K.
1977 Materiały do poznania kultury przeworskiej na Górnym Śląsku, MSiWŚ, t. 4, s. 7-238.
- Gurba J., Ślusarski Z.
1966 Podlodów, distr. de Tomaszów Lubelski, sepulture à incineration, Inv. Arch., fasc. 17, Pl. 110.
- Kokowski A.
1991 *Lubelszczyzna w młodszym okresie przedrzymskim i w okresie rzymskim*, Lublin.
- Kuśnierz J.
1994 Grób wojownika kultury przeworskiej ze Swaryczowa gm. Komarów, woj. zamojskie, Spr. zam. 1993, s. 40-41.
- Liana T.
1970 Chronologia względna kultury przeworskiej we wczesnym okresie rzymskim, WA, t. 35, s. 429-491.

EWA BANASIEWICZ

**THE ASSEMBLAGE FROM A PRZEWORSK CULTURE GRAVE DISCOVERED
AT GÓRA GRABOWIEC, ZAMOŚĆ VOIVODSHIP**

In Góra Grabowiec - site 6 - artefacts coming from a Przeworsk culture grave were found while digging foundations under a new shed. Apart from a vessel, which got destroyed, an iron shield boss of type J-7a (variety 2, after Liana 1970, s. 452) was found. It is a third item of this type in the Zamość

voivodship. In the assemblage there were also two spearheads one with a lancet-shaped blade and a short loop (Fig. 1a), and the other with a laurel-shaped blade with a roof-like profile (Fig. 1b). The whole assemblage can be dated to stage CIa of the Roman period.

Państwowa Służba Ochrony Zabytków w Zamościu